

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΕΜΑ:

ΤΟ ΟΛΛΑΝΔΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (Συνοπτική παρουσίαση)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΦΩΤΗΣ ΜΟΡΦΟΠΟΥΛΟΣ

Συνοπτική παρουσίαση

Το Ολλανδικό πολίτευμα είναι κληρονομική Μοναρχία με κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης. Βασίζεται το πολίτευμα αυτό στην αρχή της ευθύνης των Υπουργών με τον Μονάρχη ως Αρχηγό του Κράτους. Το Βασίλειο της Ολλανδίας ιδρύθηκε το 1814 οπότε και υιοθετήθηκε το Σύνταγμά της, με τίτλο «Διακήρυξη Δικαιωμάτων», το οποίο και αναθεωρήθηκε για τελευταία φορά το 2002. Το Βασίλειο αποτελείται από μια Ομοσπονδία, την Ηπειρωτική Ολλανδία, τις Αντίλλες και την Αρούμπα

Αρχηγός του Κράτους είναι ο Μονάρχης. Η Μοναρχία ρυθμίζεται από το Σύνταγμα, Πράξεις του Κοινοβουλίου (Νόμους) και άγραφα συνταγματικά έθιμα. Ο ρόλος του Μονάρχη (σήμερα η Βασίλισσα Βεατρίκη) είναι σε μεγάλο βαθμό τελετουργικός. Ωστόσο, έχει έναν βαθμό επιρροής, η οποία απορρέει από την παράδοση σεβασμού προς τον βασιλικό οίκο. Η Βασίλισσα διορίζει τον Πρωθυπουργό και τους Υπουργούς με βασιλικό διάταγμα (άρθρο 43).

Το Υπουργικό Συμβούλιο, που διορίζεται από την Βασίλισσα και του οποίου ηγείται ο Πρωθυπουργός, ασκεί την **εκτελεστική λειτουργία**. Η Κυβέρνηση πρέπει να απολαμβάνει της εμπιστοσύνης του Κοινοβουλίου. Η **νομοθετική εξουσία** ασκείται από το Υπουργικό Συμβούλιο (Κυβέρνηση) και το Κοινοβούλιο. Η Κυβέρνηση είναι υπεύθυνη για τη γενική πολιτική της χώρας (45§3Σ). Η Κυβέρνηση μαζί με το Μονάρχη αποτελούν το Στέμμα. Οι περισσότεροι Υπουργοί είναι επικεφαλής Υπουργείων, υπάρχουν όμως και αρκετοί άνευ χαρτοφυλακίου (44Σ). Ο Πρωθυπουργός προεδρεύει του Υπουργικού Συμβουλίου (45§1Σ) και είναι υπόλογος ενώπιον του Κοινοβουλίου για την ασκούμενη Κυβερνητική πολιτική.

Στα άρθρα 13 ως 76Σ προβλέπεται ένα συμβουλευτικό της Κυβέρνησης σώμα, το οποίο μπορεί να αποδοθεί στα Ελληνικά ως **Συμβούλιο της Επικρατείας**. Αυτό αποτελείται από μέλη της βασιλικής οικογένειας και του Στέμματος (κατά την προεκτεθείσα έννοια του Στέμματος), τα οποία διακρίνονται για την πολιτική, επιχειρηματική, διπλωματική ή στρατιωτική εμπειρία τους. Πρόκειται για το σπουδαιότερο ανεξάρτητο συμβουλευτικό της Κυβέρνησης σώμα. Μάλιστα η Κυβέρνηση οφείλει να το συμβουλευτεί πριν εισαγάγει νομοσχέδιο προς ψήφιση στη Βουλή (αρ.73Σ).

Τη νομοθετική εξουσία, όπως και παραπάνω αναφέρθηκε, ασκούν από κοινού η Κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο, το οποίο αποτελείται από δύο Βουλές. Η «Δεύτερη

Βουλή», η Βουλή των Αντιπροσώπων αποτελείται από 150 μέλη (51§2Σ) εκλεγμένα σε εθνική κλίμακα με αναλογική αντιπροσώπευση. (53§1Σ). Κατά το εκλογικό σύστημα, οι βουλευτές που εκλέγονται με τη σημαία κάποιου κόμματος αντιπροσωπεύουν όλο το έθνος και όχι μια εκλογική περιφέρεια. Δεν υπάρχει κατώτατο όριο για την εκπροσώπηση ενός κόμματος στο Κοινοβούλιο και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να εκπροσωπούνται πολλά και να απαιτείται συνεργασία για τον σχηματισμό Κυβέρνησης. Αποστολή του Κοινοβουλίου είναι ο έλεγχος της Κυβέρνησης αφενός και αφετέρου η εισαγωγή και τροποποίηση ήδη υπάρχουσας νομοθεσίας. Επιπλέον προς τη νομοθετική πρωτοβουλία, η Βουλή των Αντιπροσώπων εγκρίνει τον προϋπολογισμό, συζητά προτάσεις δυσπιστίας και ψήφου εμπιστοσύνης και διενεργεί έρευνες για καταγγελίες.

Η «Πρώτη Βουλή», η Γερουσία, αποτελείται από 75 μέλη (51 §3Σ) εκλεγμένα από τα δώδεκα τοπικά νομοθετικά σώματα. Σε γενικές γραμμές, η Γερουσία συνεδριάζει μόνο μία φορά την εβδομάδα. Το κύριο έργο της Γερουσίας είναι στο νομοθετικό πεδίο. Έχει την αρμοδιότητα μόνο απόρριψης ή έγκρισης ενός νομοσχεδίου και όχι τροποποίησης όπως η Βουλή των Αντιπροσώπων. Στην πράξη πάντως η Γερουσία συμβάλλει ιδιαίτερα στη νομοθετική δράση, δεδομένου ότι με τις γενόμενες σε αυτή συζητήσεις δίνει την κατεύθυνση για την ερμηνεία των νόμων. Κυρίως πάντως ασκεί έλεγχο των νόμων για συνταγματικότητα, συμφωνία με τις διεθνείς συνθήκες και τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών. Εξάλλου, τα μέλη της «Πρώτης Βουλής» έχουν το δικαίωμα να απευθύνουν γραπτές ερωτήσεις στην Κυβέρνηση, ομοίως όπως και τα μέλη της «Πρώτης Βουλής» (68Σ). Το δικαίωμα αυτό πάντως δεν το ασκούν συχνά καθώς ο έλεγχος της Κυβέρνησης έχει αναληφθεί πλήρως από την Βουλή των Αντιπροσώπων.

Τα μέλη και των δύο Βουλών εκλέγονται για περίοδο τεσσάρων ετών. Κάθε Βουλή εκλέγει τον Πρόεδρό της, ενώ στις κοινές συνεδριάσεις προεδρεύει ο Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Η νομοθετική διαδικασία ρυθμίζεται στο 5^ο κεφάλαιο του Ολλανδικού Συντάγματος. Νομοσχέδια υποβάλλονται σύμφωνα με το άρθρο 82Σ είτε εξ ονόματος του Βασιλιά είτε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Ωστόσο, τα νομοσχέδια για λογαριασμό της Βουλής υποβάλλονται, κατά το συνήθως συμβαίνουν στα Κοινοβουλευτικά Πολιτεύματα από την Κυβέρνηση, αφού πρώτα τεθούν υπό την κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Αυτό εν προκειμένω κάνει έλεγχο του νομοσχεδίου για να διακριβώσει τη νομιμότητα και συνταγματικότητά του. Συχνά,

ένα νομοσχέδιο τροποποιείται από την Κυβέρνηση ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου της Επικρατείας μολονότι δεν υπάρχει υποχρέωση της σε περίπτωση διαφωνίας. Η Γερουσία δεν έχει το δικαίωμα νομοθετικής πρωτοβουλίας ούτε και της τροποποίησης νομοσχεδίων, η ψήφος της όμως είναι αναγκαία για τη θέση σε ισχύ ενός νόμου.

Το νομοσχέδιο μετά την επεξεργασία του από το Συμβούλιο της Επικρατείας τίθεται ενώπιον της Βασίλισσας, η οποία το προσυπογράφει. Έπειτα ομού με την σύσταση του Συμβουλίου κατατίθεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Μαζί με το νομοσχέδιο κατατίθεται στη Βουλή και εισηγητική έκθεση του υπεύθυνου Υπουργού, η οποία περιέχει λεπτομερείς πληροφορίες για το σκοπό και τις ρυθμίσεις του. Έπειτα και ανάλογα με το θέμα τίθεται για επιπλέον συζήτηση ενώπιον κάποιας από τις διαρκείς επιτροπές της Βουλής. Μετά τον έλεγχο της διαρκούς επιτροπής, ο Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων θέτει το νομοσχέδιο στην ημερήσια διάταξη. Κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στην «Δεύτερη Βουλή», οι βουλευτές μπορούν να ζητούν την τροποποίησή του.

Μετά την ψήφισή του από την «Δεύτερη Βουλή», το νομοσχέδιο εισάγεται ενώπιον της Πρώτης Βουλής (Γερουσία), όπου μπορεί είτε να εγκριθεί είτε να απορριφθεί, όχι όμως να τροποποιηθεί.. Μετά την ψήφιση από τη Γερουσία ο νόμος διαβιβάζεται στη Βασίλισσα για κύρωση. Επίσης και πριν από την δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα, ο νόμος υπογράφεται και από τον αρμόδιο Υπουργό και τον Υπουργό Δικαιοσύνης. Με την ολοκλήρωση της παραπάνω διαδικασίας παράγεται ο Νόμος.

Η **δικαστική εξουσία** ανατίθεται σε ανεξάρτητους δικαστές. Το δικαστικό σύστημα αποτελείται από 19 Τοπικά Δικαστήρια, 5 Εφετεία και το Ανώτατο Δικαστήριο. Όλα τα παραπάνω κρίνουν τόσο αστικές όσο και ποινικές υποθέσεις . Το Ανώτατο Δικαστήριο αποτελείται από τον Πρόεδρο, 6 Αντιπροέδρους και 35 Δικαστές. Ενώπιόν του κρίνονται σε τελευταίο βαθμό όλες οι υποθέσεις, αστικές και ποινικές. Ωστόσο όπως και τα Ελληνικά ανώτατα δικαστήρια ασκεί έλεγχο μόνο νομιμότητας των δικαστικών αποφάσεων χωρίς να υπεισέρχεται σε πραγματικά περιστατικά. Κατά το 120Σ το Ανώτατο Δικαστήριο δεν κάνει έλεγχο συνταγματικότητας, ωστόσο μπορεί να αρνηθεί να εφαρμόσει νόμο, ο οποίος έρχεται σε σύγκρουση με υποχρεώσεις αναληφθείσες από διεθνή συνθήκη. Ενώπιον του, εξάλλου άγονται προς κρίση υποθέσεις Υπουργών και Βουλευτών (119Σ). Τέλος, στο άρθρο 114Σ δηλαδή στο κεφάλαιο για τις ρυθμίσεις τις δικαιοσύνης τίθεται

απαγόρευση επιβολής θανατικής ποινής. Η Ολλανδία έχει υιοθετήσει στο ποινικό της δίκαιο την γαλλική ποινική θεωρία.

Η διαδικασία αναθεώρησης του Ολλανδικού Συντάγματος προβλέπεται στα άρθρα 137επ. Σε αυτά δεν προβλέπονται μη αναθεωρήσιμες διατάξεις ενώ η αναθεώρηση γίνεται από δύο Βουλές με την πρώτη να διαλύεται μετά τη διαπίστωση της ανάγκης τροποποίησης του Συντάγματος και μετά από εκλογές την ψήφιση των τροποποιημένων διατάξεων με αυξημένη πλειοψηφία.

Το Ολλανδικό Σύνταγμα εφαρμόζει, όπως απορρέει από τις διατάξεις 90επ. το δόγμα του μονισμού, ήτοι της ενότητας του διεθνούς και εθνικού δικαίου σε μία έννομη τάξη. Το Σύνταγμα τροποποιήθηκε το 1953 και το 1956 προς την κατεύθυνση της υπεροχής του διεθνούς δικαίου (94Σ) και εισήγαγε την αρχή της δεσμευτικότητας των αρχών του διεθνούς δικαίου, ήτοι χωρίς ανάγκη προηγούμενης κύρωσης.